

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України
доктор наук з державного
управління, професор

Володимир САДКОВИЙ

«23» січня 2020 р.

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації керівних кадрів у галузі знань «Цивільна безпека»
за темою: «Цивільний захист»

Післядипломна освіта

Категорія: наукові та науково-педагогічні (педагогічні) працівники

Розглянуто та затверджено
Вченою радою Національного
університету цивільного захисту України
протокол № 5 від 23 січня 2020 року

2020 рік

Навчальний план та навчальні програми підвищення кваліфікації керівних кадрів у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

Категорія навчаємих: наукові та науково-педагогічні (педагогічні) працівники навчальних закладів та науково-дослідних установ.

На вивчення програми відводиться 180 годин (6 кредитів ЄКТС).

Вивчення програми підвищення кваліфікації за темою «Цивільний захист» науковими і науково-педагогічними (педагогічними) працівниками у галузі знань 26 «Цивільна безпека» передбачає проведення лекційних, семінарських та практичних занять, а також самостійну роботу.

Розробники програми:

Начальник факультету цивільного захисту
кандидат технічних наук, доцент Микола УДЯНСЬКИЙ

Начальник кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту доктор технічних наук, с.н.с. Вадим ТЮТЮНИК

Начальник кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт кандидат технічних наук, доцент Віталій СОБИНА

Начальник кафедри наглядово-профілактичної діяльності
кандидат технічних наук Олександр ДАНИЛІН

Начальник кафедри психології діяльності в особливих умовах
доктор біологічних наук, професор Ліна ПЕРЕЛИГІНА

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої ради факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України
протокол № 5 від «21» січня 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета та завдання програми підвищення кваліфікації за темою «Цивільний захист»

Предметом вивчення програми підвищення кваліфікації за темою «Цивільний захист» наукових і науково-педагогічних (педагогічних) працівників у галузі знань 26 «Цивільна безпека» є оволодіння, оновлення та поглиблення науково-методичних, педагогічних, соціально-гуманітарних, психологічних та правових компетентностей, у тому числі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Програма підвищення кваліфікації за темою «Цивільний захист» наукових і науково-педагогічних (педагогічних) працівників у галузі знань 26 «Цивільна безпека» складається з таких дисциплін:

1. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі;
2. Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту;
3. Охорона праці в галузі;
4. Організація досліджень у сфері цивільного захисту;
5. Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності;
6. Прикладні інформаційні технології та кібербезпека.

На вивчення програми відводиться 180 годин (6 кредитів ЄКТС).

Мета: вдосконалення професійної підготовки наукових та науково-педагогічних (педагогічних) працівників шляхом поглиблення і розширення їх професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків, проведення досліджень та/або здійснення інновацій у галузі знань 26 «Цивільна безпека».

Завдання: оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей у науковій та науково-педагогічній діяльності, засвоєння інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання, набуття досвіду формування змісту навчання з урахуванням його цільового спрямування, досвіду практичної роботи та професійної діяльності, знання структури наукового дослідження, засвоєння вимог щодо розроблення пропозицій по удосконаленню навчально-виховного процесу, впровадження у практику навчання кращих досягнень науки, техніки і виробництва, застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання, що передбачає його диференціацію, індивідуалізацію, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання, формування необхідного рівня знань нормативно-правових актів з питань техногенної безпеки з метою попередження виникнення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру на об'єктах захисту та у питаннях організаційно-технічного забезпечення техногенної безпеки об'єктів і технологій, засвоєння визначальних положень стратегічного маркетингу у сфері цивільного захисту, набуття навичок функціонально-економічного обґрунтування відповідності нових продуктів ринковим вимогам, ознайомлення з вимогами законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці у галузі, формування рівня знань з питань

використання інформаційних технологій для розв'язання складних завдань у сфері цивільного захисту, критерії оцінки їх захищеності і методи забезпечення їх інформаційної безпеки.

У результаті освоєння програми підвищення кваліфікації слухач повинен отримати

знання:

- змісту нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладу вищої освіти (закладу освіти) і науково-педагогічного (педагогічного) працівника;
- методик підготовки і проведення навчальних занять, організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти та контролю їх знань;
- підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів з дисциплін професійної та практичної підготовки;
- науково-теоретичних основ методики викладання навчальних дисциплін у закладах вищої освіти (закладах освіти);
- організації навчально-виховного процесу вищої школи на сучасному етапі впровадження кредитно-модульної системи навчання;
- сучасних засобів навчання, їх дидактичних особливостей та методик використання;
- типології і структури сучасних видів аудиторних занять, традиційних і нестандартних форм навчання;
- місця стратегічного маркетингу в структурі управління організацією та маркетингом;
- особливостей маркетингових конкурентних стратегій;
- поняття маркетингу персоналу, його структури, показників якісної й кількісної оцінки;
- законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці;
- поняття, виду, методології, методу, прийомів наукового дослідження;
- методики аналізу пожежної та техногенної безпеки об'єктів;
- методики проведення ідентифікації і декларування безпеки потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки;
- забезпечення пожежної та техногенної безпеки об'єктів;
- об'єктно-орієнтованого програмування;
- інформаційної безпеки в системі національної безпеки країни;
- загроз інформаційній безпеці держави;
- сучасних підходів до побудови систем захисту інформації;
- методів інформаційного впливу,

уміння:

- застосовувати положення нормативно-правової бази вищої школи у науковій та науково-педагогічній (педагогічній) діяльності;
- проводити навчальні заняття за всіма видами та формами організації навчальних занять у вищій школі;
- застосовувати методики психолого-педагогічних та фахових наук для практичної організації навчально-виховного процесу у вищій школі;

- проводити науково-педагогічні дослідження з актуальних проблем методики викладання у вищій школі;
- мотивувати освітню діяльність організаційними та практичними заходами забезпечення пожежної та техногенної безпеки об'єктів;
- проводити моніторинг, прогнозування та попередження виникнення надзвичайних ситуацій, а також розробляти заходи щодо мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій з урахуванням досвіду світових практик;
- розробляти маркетингові конкурентні стратегії;
- аналізувати стан охорони праці в органах управління та підрозділах ДСНС;
- ідентифікувати потенційні види небезпек на об'єкті;
- аналізувати й оцінювати потенційну небезпеку суб'єктів господарювання для людини й навколишнього середовища;
- використовувати у професійній діяльності положення методології організації і проведення наукових досліджень;
- застосовувати види та функції наукової діяльності у вищій школі;
- інтерпретувати отримані результати і розробляти рекомендації на їх основі;
- оприлюднювати результати наукових досліджень у вигляді повідомлень, доповідей, тез, статей, монографій, навчальних посібників, дисертацій;
- розробляти програмне забезпечення для розв'язання прикладних задач у сфері пожежної безпеки;
- застосовувати інформаційні технології у професійній діяльності;
- обирати і аналізувати показники якості засобів захисту інформації;
- аналізувати інформаційні інфраструктури держави;
- вирішувати задачі забезпечення інформаційної безпеки комп'ютерних систем і мереж,

компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, пошуку та критичного аналізу інформації, генерування нових ідей;
- здатність проведення дослідницької та інноваційної діяльності;
- здатність формулювати особисту думку та доказово представити точку зору щодо інженерних рішень та управлінських дій на певній території, об'єкті;
- здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної і науково-технічної інформації;
- здатність до індивідуальної науково-дослідної діяльності;
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні освітньої діяльності у вищій школі;
- здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних або наукових завдань;
- здатність оптимізувати методи й засоби спрямовані на припинення дії небезпечних чинників, рятування життя і збереження здоров'я людей, а також організування життєзабезпечення населення;
- здатність застосувати на практиці положення теорії прийняття управлінських рішень і методів експертних оцінок.

Освоєння програми підвищення кваліфікації здійснюється на засадах комунікації, автономії та відповідальності навчально-виховного процесу. Зокрема:

- обидві сторони освітнього процесу спілкуються як рівноправні учасники процесу спілкування, за рахунок чого встановлюється не міжособистісний контакт, у результаті якого і виникає діалог, а значить, створюється оптимальна база для позитивних змін у пізнавальній, емоційній, поведінковій сферах кожного з учасників спілкування;

- створюються найкращі умови для розвитку творчого характеру діяльності слухача, для формування його особистості, що забезпечується сприятливим психологічним кліматом;

- педагог навчається разом зі слухачами, що сприяє професійному та особистому удосконаленню;

- здатність використовувати методи прогнозування, прийняття рішення та аналізу ризику у професійній діяльності та відповідати за результати своєї діяльності;

- здатність до подальшого опрацювання сучасних вимог нормативно-правових актів з питань наукової та науково-педагогічної (педагогічної) діяльності, цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки;

- здатність до аналізу ситуації та прийняття відповідальних рішень у складних та непередбачуваних умовах, що потребують застосування нових підходів та прогнозування подій;

- здатність опрацювання прикладного програмного забезпечення за допомогою об'єктно-орієнтованої мови програмування Java, здатність автономно вирішувати задачі забезпечення інформаційної безпеки та відповідати за результати своєї діяльності.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН підвищення кваліфікації керівних кадрів у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

Графік навчального процесу

Тижні				Теоретичне навчання	Атестація	Всього
1	2	3	4			
Т	Т	Т	Т,А	3,5	0,5	4
Всього за період навчання				3,5	0,5	4

Примітка. Т – теоретичне навчання, А – атестація

Навчальний план

Назви модулів і тем	ЄКТС (кредити)	Кількість годин				
		очна форма				
		усього	у тому числі			
л	Пз/ сем		лаб	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7
Дисципліна 1. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі						
Тема 1.1. Методика викладання у вищій школі як педагогічна дисципліна в системі цілісного педагогічного процесу закладу вищої освіти. Структура системи вищої освіти в Україні.		4	2			2
Тема 1.2. Дидактика вищої школи		4	2			2
Тема 1.3. Навчально-дослідна і науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти		4	2	2		
Тема 1.4. Позанавчальна виховна діяльність здобувачів вищої освіти		4	2			2
Тема 1.5. Види та прийоми активізації процесу навчання у вищій школі. Організаційно-методичне забезпечення навчального процесу в умовах кредитномодульної системи навчання у закладі вищої освіти		6	2	2		2
Тема 1.6. Суб'єкти педагогічного процесу		4	2	2		
Тема 1.7. Тенденції розвитку педагогіки вищої школи в зарубіжних країнах		4	2			2
Разом	1	29	14	6		9
Дисципліна 2. Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту						
Тема 2.1. Предмет стратегічного маркетингу. Значення стратегічного маркетингу для розвитку сфери цивільного захисту країн		3	2			1
Тема 2.2. Система стратегічного маркетингу		4	2			2
Тема 2.3. Маркетинг персоналу		4	2			2
Тема 2.4. Сутність і зміст STP-маркетингу		4	2	2		
Разом	0,5	14	8	2		4
Дисципліна 3. Охорона праці в галузі						
Тема 3.1. Система управління охороною праці, її складові та функціонування. Система управління охороною праці.		4	2			2
Тема 3.2. Порядок проведення навчання та перевірка знань з питань охорони праці.		4	2			2
Тема 3.3. Забезпечення безпечних умов праці в органах управління та підрозділах ДСНС.		3	2			1
Тема 3.4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків.		4	2	2		
Разом	0,5	14	8	2		4
Дисципліна 4. Організація досліджень у сфері цивільного захисту						
Тема 4.1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень		6	2	2		2

Тема 4.2. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження.		6	2	2		2
Тема 4.3. Емпіричні методи наукового дослідження		6	2	2		2
Тема 4.4. Теоретичні методи дослідження		6	2	2		2
Тема 4.5. Основні поняття і визначення математичних методів та методів статистичної обробки наукових даних		6	2	2		2
Тема 4.6. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання		6	2	2		2
Тема 4.7. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження.		5	2	2		1
Тема 4.8. Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми		4		2		2
Разом	1,5	44	14	16		14
Дисципліна 5. Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності						
Тема 5.1. Система організації техногенної безпеки в Україні.		6	2	2		2
Тема 5.2. Організація техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки		8	4	2		2
Тема 5.3. Забезпечення техногенної безпеки хімічно-небезпечних об'єктів		6	2	2		2
Тема 5.4. Забезпечення техногенної безпеки пожежо- вибухонебезпечних об'єктів		6	2	2		2
Тема 5.5. Ідентифікаційні характеристики об'єктів підвищеної небезпеки та порядок їх визначення		10	4	4		2
Тема 5.6. Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки		9	2	2		5
Разом	1,5	44	16	14		14
Дисципліна 6. Прикладні інформаційні технології та кібербезпека						
Тема 6.1. Основи об'єктно-орієнтованої мови програмування та розробка прикладних програм.		14	2	8		4
Тема 6.2. Основні поняття теорії інформаційної і кібербезпеки.		16	2	8		6
Разом	1	29	4	16		9
Всього час теоретичного та практичного навчання		174	64	56		54
Атестація (комплексний екзамен)		6				
Всього кредитів	6					
Всього годин		180			-	

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ
підвищення кваліфікації керівних кадрів
у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

Дисципліна 1. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі

Тема 1.1. Методика викладання у вищій школі як педагогічна дисципліна в системі цілісного педагогічного процесу закладу вищої освіти. Структура системи вищої освіти в Україні.

Загальна характеристика педагогіки вищої школи та її завдання. Категорії педагогіки вищої школи. Характеристика педагогіки як науки та її зв'язки з іншими науками. Класифікація видів педагогіки і характеристика професійної педагогіки.

Тема 1.2. Дидактика вищої школи

Педагогічні закономірності, їх значення, приклади. Поняття «система» та «системний підхід», їх значення в педагогіці. Основні положення системного підходу. Елементи і зв'язки системи. Їх характеристика та класифікація. Статична та динамічна характеристика систем.

Тема 1.3. Навчально-дослідна і науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти

Системно-діяльнісний підхід у навчальному процесі. Діяльність та її психологічна структура. Функціональні частини дії та їх характеристика. Структура орієнтовної основи дії. Управління як функція організованих систем. Структура процесу управління.

Тема 1.4. Позанавчальна виховна діяльність здобувачів вищої освіти

Принципи навчання та їх характеристика. Складові компетентності педагога. Операційний склад діяльності суб'єктів навчального процесу. Основні напрямки діяльності викладача. Принципи виховання. Самостійна робота здобувачів вищої освіти і її значення у навчальному процесі.

Тема 1.5. Види та прийоми активізації процесу навчання у вищій школі. Організаційно-методичне забезпечення навчального процесу в умовах кредитномодульної системи навчання у закладі вищої освіти

Структура професійної педагогічної діяльності. Прийоми налагодження сприятливих умов навчального процесу. Система навчання у вузі, її компонентний склад

Тема 1.6. Суб'єкти педагогічного процесу

Учіння як вид діяльності. Його структура. Суб'єкти навчального процесу та їх характеристика. Права та обов'язки викладачів закладів вищої освіти (закладів освіти). Педагогічні уміння та їх характеристика. Залежність між характеристиками навчання і учіння.

Тема 1.7. Тенденції розвитку педагогіки вищої школи в зарубіжних країнах

Педагогічні форми організації навчального процесу у закладах вищої освіти (закладів освіти). Види тестів та їх характеристика. Завдання професійного виховання в закладах вищої освіти (закладів освіти).

Дисципліна 2. Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту

Тема 2.1. Предмет стратегічного маркетингу. Значення стратегічного маркетингу для розвитку сфери цивільного захисту країн.

Предмет стратегічного маркетингу. Значення стратегічного маркетингу для розвитку сфери цивільного захисту країн. Сутність стратегічного маркетингу.

Завдання стратегічного маркетингу. Взаємозв'язок принципів управління економікою і стратегічного маркетингу. Ланцюг: потреби – цінності – товари – ринки. Ієрархія потреб за А. Маслоу. Теорії цінностей. Класифікація цінностей.

Тема 2.2 Система стратегічного маркетингу

Підсистема наукового супроводу: класифікація методів управління та їх порівняльна характеристика. Цільова підсистема стратегічного маркетингу: місія та цілі організації. Забезпечуюча підсистема стратегічного маркетингу: правове, методичне, ресурсне, інформаційне забезпечення.

Тема 2.3 Маркетинг персоналу.

Сутність та принципи маркетингу персоналу. Маркетингові концепції управління персоналом. Інформаційна функція маркетингу персоналу. Комунікаційна функція маркетингу персоналу. Об'єкти комунікаційної функції. Прояви комунікаційної функції. Джерела та шляхи покриття потреби в персоналі. Вивчення вимог, що висуваються до посад і робочих місць.

Тема 2.4 Сутність і зміст STP-маркетингу.

Виникнення, сутність і зміст STP-маркетингу. Фактори та критерії сегментації. Принципи ефективної сегментації. Етапи процесу сегментації ринку. Сегментація ринку послуг. Стратегії недиференційованого (масового), диференційованого та концентрованого маркетингу. Оцінка сегментів у процесі вибору цільових ринків. Маркетингові стратегії вибору цільового ринку: стратегії односегментної спеціалізації, товарної спеціалізації, ринкової спеціалізації, селективної спеціалізації та повного охоплення ринку.

Дисципліна 3. Охорона праці в галузі

Тема 3.1. Система управління охороною праці, її складові та функціонування.

Система управління охороною праці.

Тема 3.2. Порядок проведення навчання та перевірка знань з питань охорони праці.

Навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Розробка інструкції про заходи пожежної безпеки в будинках, спорудах та приміщеннях об'єктів.

Тема 3.3. Забезпечення безпечних умов праці в органах управління та підрозділах ДСНС.

Вимоги безпеки праці до службових приміщень, споруд та оперативного автотранспорту. Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно – рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту. Організація проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання. Вимоги безпеки праці під час гасіння пожеж та проведення аварійно-рятувальних робіт.

Тема 3.4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків.

Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах управління та підрозділах ДСНС. Порядок розслідування нещасних випадків. Створення комісії по розслідуванні нещасних випадків її обов'язки та порядок розслідування. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Звітність і інформація про нещасні випадки, аналіз їхніх причин. Розслідування й облік хронічних професійних захворювань і отруєнь. Розслідування та облік аварій.

Дисципліна 4. Організація досліджень у сфері цивільного захисту

Тема 4.1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень

Наука як система знань. Наукознавство та його основні розділи. Поняття, зміст, мета і функції науки. Форми організації та управління наукою в Україні. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.

Тема 4.2. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження

Логіка та методологія наукового дослідження. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в науковому дослідженні. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження. Головні компоненти методики наукового дослідження

Тема 4.3. Емпіричні методи наукового дослідження

Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження й експеримент. Порівняння і вимірювання. Емпіричні методи в економічних дослідженнях. Опитування як метод. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження

Тема 4.4. Теоретичні методи дослідження

Загальнонаукові теоретичні методи. Аналіз та синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурно-генетичний. Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового. Аксіоматичний та історичний методи теоретичних досліджень. Моделювання та його принципи. Ідеалізація, гіпотеза і теорія

Тема 4.5. Основні поняття і визначення математичних методів та методів статистичної обробки наукових даних

Дослідження операцій. Математичні моделі. Методи статистичної обробки даних

Тема 4.6. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання

Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення головних напрямків дослідження. Збирання і відбір інформації для проведення дослідження. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.

Тема 4.7. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження

Вибір методології, опорних теоретичних положень дослідження. Визначення ходу та передбачуваних результатів дослідження. Побудова гіпотези дос-

лідження, вибір методів дослідження.

Тема 4.8. Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми

Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична. Складання робочого плану.

Дисципліна 5. Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності

Тема 5.1. Система організації техногенної безпеки в Україні.

Нормативно-правове забезпечення техногенної безпеки в Україні. Правові та нормативні документи з питань безпеки техногенного характеру. Міжнародні документи з питань техногенної безпеки. Система техногенної безпеки об'єктів: структура та напрямки її забезпечення.

Тема 5.2. Організація техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки

Особливості організації техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах. Документи з питань техногенної безпеки потенційно-небезпечного об'єкту. Основні напрямки забезпечення техногенної безпеки потенційно-небезпечних об'єктів. Особливості організації техногенної безпеки на об'єктах підвищеної небезпеки. Документи з питань техногенної безпеки об'єкту підвищеної небезпеки. Основні напрямки забезпечення техногенної безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.

Тема 5.3. Забезпечення техногенної безпеки хімічно-небезпечних об'єктів

Аналіз аварійних ситуацій і аварій на хімічно-небезпечних об'єктах. Основні напрямки забезпечення техногенної безпеки хімічно-небезпечних об'єктів. Системи захисту основного технологічного обладнання хімічно-небезпечних об'єктів. Методи, способи та технічні засоби запобігання аварій на хімічно-небезпечних об'єктах. Захист хімічно-небезпечних об'єктів від поширення аварій техногенного характеру. Особливості забезпечення техногенної безпеки окремих технологічних процесів хімічно-небезпечних об'єктів: сорбції, ректифікації, нагрівання, охолодження, рекуперації, термічного і каталітичного крекінгу, полімеризації, конденсації і т.д.

Тема 5.4. Забезпечення техногенної безпеки пожежо- вибухонебезпечних об'єктів

Система пожежної та вибухопожежної безпеки та напрямки її забезпечення. Система запобігання пожежі на виробництві. Запобігання утворення горючого середовища. Запобігання появи технологічних джерел запалювання. Система протипожежного захисту на виробництві. Захист об'єктів від можливого поширення пожеж і вибухів. Противибуховий захист будівель, споруд і технологічного обладнання. Забезпечення безпечної евакуації людей з приміщень і будинків у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Способи і засоби захисту людей на шляхах евакуації. Системи локалізації і ліквідації пожеж і вибухів на виробництві. Забезпечення успішної ліквідації пожеж і вибухів на об'єкті. Категорування будинків, приміщень і зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною безпеною.

Тема 5.5. Ідентифікаційні характеристики об'єктів підвищеної небезпеки та порядок їх визначення

Проведення ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки. Ідентифікаційні характеристики об'єктів підвищеної небезпеки. Порогові маси небезпечних речовин, порядок їх визначення. Визначення фактичної маси небезпечних речовин у технологічному обладнанні. Визначення фактичної маси небезпечних речовин на об'єкті з урахуванням категорій і груп небезпечних речовин та відстаней до життєво-важливих об'єктів. Оформлення результатів ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки. Проведення повторної ідентифікації. Облік об'єктів підвищеної небезпеки.

Тема 5.6. Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки

Порядок декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Вимоги до оформлення декларації безпеки. Зміст декларації безпеки. Розробка окремих розділів декларації безпеки. Експертиза декларації безпеки.

Дисципліна 6. Прикладні інформаційні технології та кібербезпека.

Тема 6.1. Основи об'єктно-орієнтованої мови програмування та розробка прикладних програм.

Історія та розвиток Java. Основні принципи об'єктно-орієнтованого програмування. Встановлення Java SE Development Kit та IntelliJ IDEA. Найпростіша програма на Java.

Тема 6.2. Основні поняття теорії інформаційної і кібербезпеки.

Інформаційна безпека та кібербезпека в системі національної безпеки України. Основні поняття теорії інформаційної безпеки. Аналіз загроз інформаційній безпеці. Методи і засоби забезпечення інформаційної безпеки. Основи комплексного забезпечення інформаційної безпеки. Моделі, стратегії (політики) і системи забезпечення інформаційної безпеки. Стандарти інформаційної безпеки, критерії та класи оцінки захищеності комп'ютерних систем і мереж. Методологія побудови та аналізу систем забезпечення інформаційної безпеки.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
підвищення кваліфікації керівних кадрів
у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.3. Навчально-дослідна і науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти	2
2.	Тема 1.5. Види та прийоми активізації процесу навчання у вищій школі. Організаційно-методичне забезпечення навчального процесу в умовах кредитномодульної системи навчання у закладі вищої освіти	2
3.	Тема 1.6. Суб'єкти педагогічного процесу	2
4.	Тема 2.4. Сутність і зміст STP-маркетингу	2
5.	Тема 3.4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків.	2
6.	Тема 4.1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень	2
7.	Тема 4.2. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження.	2
8.	Тема 4.3. Емпіричні методи наукового дослідження	2
9.	Тема 4.4. Теоретичні методи дослідження	2
10.	Тема 4.5. Основні поняття і визначення математичних методів та методів статистичної обробки наукових даних	2
11.	Тема 4.6. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання	2
12.	Тема 4.7. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження.	2
13.	Тема 4.8. Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми	2
14.	Тема 5.1. Система організації техногенної безпеки в Україні.	2
15.	Тема 5.2. Організація техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки	2
16.	Тема 5.3. Забезпечення техногенної безпеки хімічно-небезпечних об'єктів	2
17.	Тема 5.4. Забезпечення техногенної безпеки пожежо-вибухонебезпечних об'єктів	2
18.	Тема 5.5. Ідентифікаційні характеристики об'єктів підвищеної небезпеки та порядок їх визначення	4
19.	Тема 5.6. Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки	2
	Разом	40

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
підвищення кваліфікації керівних кадрів
у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 6.1. Загальні відомості про Основні принципи об'єктно-орієнтованого програмування	8
2.	Тема 6.2. Основні поняття теорії інформаційної безпеки.	8
	Разом	16

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
підвищення кваліфікації керівних кадрів
у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Методика викладання у вищій школі як педагогічна дисципліна в системі цілісного педагогічного процесу закладу вищої освіти. Структура системи вищої освіти в Україні.	2
2.	Тема 1.2. Дидактика вищої школи	2
3.	Тема 1.4. Позанавчальна виховна діяльність здобувачів вищої освіти	2
4.	Тема 1.5. Види та прийоми активізації процесу навчання у вищій школі. Організаційно-методичне забезпечення навчального процесу в умовах кредитномодульної системи навчання у закладі вищої освіти	2
5.	Тема 1.7. Тенденції розвитку педагогіки вищої школи в зарубіжних країнах	1
6.	Тема 2.1. Предмет стратегічного маркетингу. Значення стратегічного маркетингу для розвитку сфери цивільного захисту країн	1
7.	Тема 2.2. Система стратегічного маркетингу	2
8.	Тема 2.3. Маркетинг персоналу	1
9.	Тема 3.1. Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування.	2
10.	Тема 3.2. Порядок проведення навчання та перевірка знань з питань охорони праці.	1
11.	Тема 3.3. Забезпечення безпечних умов праці в органах управління та підрозділах ДСНС.	1
12.	Тема 4.1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень	2
13.	Тема 4.2. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження.	2
14.	Тема 4.3. Емпіричні методи наукового дослідження	2
15.	Тема 4.4. Теоретичні методи дослідження	2
16.	Тема 4.5. Основні поняття і визначення математичних методів та методів статистичної обробки наукових даних	2
17.	Тема 4.6. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання	2
18.	Тема 4.7. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження.	1
19.	Тема 4.8. Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми	1
20.	Тема 5.1. Система організації техногенної безпеки в Україні.	2
21.	Тема 5.2. Організація техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки	2
22.	Тема 5.3. Забезпечення техногенної безпеки хімічно-небезпечних об'єктів	2
23.	Тема 5.4. Забезпечення техногенної безпеки пожежо- вибухонебезпечних об'єктів	2
24.	Тема 5.5. Ідентифікаційні характеристики об'єктів підвищеної небезпеки та порядок їх визначення	2
25.	Тема 5.6. Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки	4
26.	Тема 6.1. Основи об'єктно-орієнтованої мови програмування та розробка прикладних програм.	4
27.	Тема 6.2. Основні поняття теорії інформаційної і кібербезпеки.	5
	Разом	54

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СЛУХАЧІВ ПІД ЧАС СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському та практичному занятті методом опитування або складанням процесуальних документів.

Підсумкова форма контролю – комплексний екзамен.

Комплексний екзамен проводиться з метою перевірки якості засвоєння слухачами змісту програм навчальних дисциплін. При цьому перевіряються як теоретичні знання, так і уміння (навики) слухачів.

Комплексний екзамен приймається екзаменаційною комісією.

Перелік обов'язкових навчальних дисциплін, що виносяться на комплексний екзамен

1	Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі
2	Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту
3	Охорона праці в галузі
4	Організація досліджень у сфері цивільного захисту
5	Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності
6	Прикладні інформаційні технології та кібербезпека

Комплексний екзамен з дисциплін для слухачів, що проходили підвищення кваліфікації на факультеті цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України передбачає перевірку знань та вміння використовувати. Оцінка відповідей проводиться за 4-бальною системою відповідно до критеріїв, що викладені у таблиці.

Таблиця

Оцінка	Критерії
1	2
“відмінно”	Слухач повністю, логічно і послідовно розкрив питання білета, пов'язуючи теорію з практикою роботи, виявив вміння застосовувати законодавчі та нормативно-правові акти, самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
“добре”	Слухач твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його. Вміє правильно використовувати теоретичні положення для виконання поставленої задачі, але допускає несуттєві помилки, які не впливають на загальну правильність відповіді.
“задовільно”	Слухач засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді. Не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу. Має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.
“незадовільно”	Слухач не засвоїв значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки. Не вміє логічно і послідовно викласти основні положення і має значні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

До білета з комплексного екзамену входять шість запитань, які є рівнозначними за своєю складністю. Відповідь оцінюється за кожним запитанням білета окремо. Середня оцінка визначається за формулою:

$$Q = \frac{Q_1+Q_2+ Q_3+ Q_4+Q_5+ Q_6}{6}$$

Якщо середня оцінка, визначена за даною формулою, дорівнює 4,5 балів, 3,5 або 2,5 балів, то слухачеві задається додаткове запитання. При правильній відповіді на додаткове запитання середня оцінка збільшується на 0,5 балів. При неправильній відповіді – знижується на 0,5 балів. Сумарна оцінка як сума середньої оцінки за відповідь на білет та балів за відповідь на додаткове запитання виставляється до екзаменаційної відомості з прийому комплексного екзамену.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН,
ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ЕКЗАМЕН
з підвищення кваліфікації керівних кадрів
у галузі знань «Цивільна безпека», за темою: «Цивільний захист»**

Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі

1. Категорії педагогіки вищої школи.
2. Характеристика педагогіки як науки та її зв'язки з іншими науками
3. Класифікація видів педагогіки і характеристика професійної педагогіки.
4. Загальна характеристика педагогіки вищої школи та її завдання.
5. Педагогічні закономірності, їх значення, приклади
6. Поняття «система» та «системний підхід», їх значення в педагогіці
7. Основні положення системного підходу
8. Елементи і зв'язки системи. Їх характеристика та класифікація
9. Статична та динамічна характеристика систем.
10. Системно-діяльнісний підхід у навчальному процесі.
11. Діяльність та її психологічна структура
12. Функціональні частини дії та їх характеристика.
13. Структура орієнтовної основи дії
14. Управління як функція організованих систем. Структура процесу управління.
15. Принципи навчання та їх характеристика
16. Складові компетентності педагога.
17. Операційний склад діяльності суб'єктів навчального процесу
18. Основні напрямки діяльності викладача
19. Структура професійної педагогічної діяльності
20. Прийоми налагодження сприятливих умов навчального процесу з боку викладача.
21. Система навчання у вузі, її компонентний склад
22. Учіння як вид діяльності. Його структура.
23. Педагогічні уміння та їх характеристика
24. Залежність між характеристиками навчання і учіння.
25. Бінарні методи навчання, їх характеристика та значення.

26. Методи викладання навчального матеріалу.
27. Методи, прийом і засоби виховання студентів у вузах.
28. Професійне виховання студентів, його завдання
29. Функції куратора академічної групи
30. Виховна робота в вузі, її значення та особливості.
31. Інститут кураторів, його завдання.
32. Громадянське виховання студентів, його завдання.
33. Особливості і завдання національного виховання в Україні.
34. Моральне виховання здобувачів вищої освіти, його завдання та зміст.
35. Самостійна робота здобувачів вищої освіти і її значення у навчальному процесі.
36. Основні параметри, що характеризують здатність навчатися
37. Принципи виховання.
38. Основні методи контролю у вищій школі.
39. Види самостійної роботи здобувачів вищої освіти та шляхи покращення її організації
40. Суб'єкти навчального процесу та їх характеристика.
41. Завдання професійного виховання.
42. Права та обов'язки кураторів академічних груп.
43. Педагогічні форми організації навчального процесу у вузах.
44. Види тестів та їх характеристика.

Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту

1. Предмет стратегічного маркетингу. Значення стратегічного маркетингу для розвитку сфери цивільного захисту країн.
2. Сутність стратегічного маркетингу.
3. Завдання стратегічного маркетингу.
4. Взаємозв'язок принципів управління економікою і стратегічного маркетингу.
5. Ієрархія потреб за А. Маслоу.
6. Теорії цінностей. Класифікація цінностей. Поняття —життєвий цикл виробу.
7. Класифікація об'єктів стратегічного маркетингу.
8. Сучасний стан та тенденції розвитку стратегічного маркетингу у різних за рівнем розвитку країнах.
9. Основні елементи системи стратегічного маркетингу: —вхід та —вихід системи, зовнішнє середовище та зворотний зв'язок.
10. Поняття —стратегічний господарський підрозділ та —портфель його дій.
11. Сфери і фактори макросередовища організації. Поняття —інфраструктура ринку. Фактори мікросередовища організації .
12. SWOT-аналіз.
13. Класифікація методів управління та їх порівняльна характеристика.
14. Місія та цілі організації .
15. Забезпечуюча підсистема стратегічного маркетингу: правове, методичне, ресурсне, інформаційне забезпечення.
16. Показники ресурсомісткості (фондоємкості, фондозабезпеченості, продуктивності праці, трудоємкості, фондівіддачі та інші).
17. Поняття організації, як об'єкту управління.

18. Організація, як відкрита система.
19. Життєвий цикл та управління організацією на кожному етапі циклу.
20. Основні структури управління організаціями.
21. Особливості структури управління організацій у сфері цивільного захисту.
22. Показники ефективності функціонування керованої підсистеми в організаціях сфери цивільного захисту.
23. Сутність та принципи маркетингу персоналу.
24. Маркетингові концепції управління персоналом.
25. Інформаційна функція маркетингу персоналу
26. Комунікаційна функція маркетингу персоналу.
27. Джерела та шляхи покриття потреби в персоналі.
28. Вивчення вимог, що висуваються до посад і робочих місць .
29. Виникнення, сутність і зміст STP-маркетингу.
30. Фактори та критерії сегментації. Принципи ефективної сегментації.
31. Етапи процесу сегментації ринку.
32. Сегментація ринку послуг.
33. Оцінка сегментів у процесі вибору цільових ринків.
34. Маркетингові стратегії вибору цільового ринку: стратегії односегментної спеціалізації, товарної спеціалізації, ринкової спеціалізації, селективної спеціалізації та повного охоплення ринку.
35. Стратегічні рішення комплексу маркетингу.
36. Поняття ризиків в стратегічному управлінні підприємством. Стратегічні союзи.

Охорона праці в галузі

1. Організація управління охороною праці.
2. Навчання та перевірка знань з охорони праці.
3. Розслідування та облік нещасних випадків.
4. Система управління охороною праці, її складові та функціонування.
5. Порядок проведення навчання та перевірка знань з питань охорони праці.
6. Забезпечення безпечних умов праці в органах управління та підрозділах ДСНС..
7. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків.
8. Вимоги безпеки праці в органах управління та підрозділах ДСНС.

Організація досліджень у сфері цивільного захисту

1. Наука як система знань. Наукознавство та його основні розділи.
2. Поняття, зміст, мета і функції науки. Форми організації та управління наукою в Україні .
3. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження.
4. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження.
5. Класифікація наукових досліджень
6. Логіка та методологія наукового дослідження.
7. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в науковому дослідженні.

8. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження.
9. Головні компоненти методики наукового дослідження.
10. Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження й експеримент. Порівняння і вимірювання.
11. Емпіричні методи в економічних дослідженнях. Опитування як метод.
12. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження
13. Загальнонаукові теоретичні методи .
14. Аналіз та синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурногенетичний.
15. Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового. Аксіоматичний та історичний методи теоретичних досліджень.
16. Моделювання та його принципи. Ідеалізація, гіпотеза і теорія дослідження операцій.
17. Математичні моделі.
18. Методи статистичної обробки даних
19. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки.
20. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження.
21. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення головних напрямків дослідження. Збирання і відбір інформації для проведення дослідження.
22. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.
23. Вибір методології, опорних теоретичних положень дослідження
24. Визначення ходу та передбачуваних результатів дослідження
25. Побудова гіпотези дослідження, вибір методів дослідження
26. Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична
27. Складання робочого плану
28. Наукове пізнання і моделювання. Модель як метод описування системи.
29. Збирання та накопичення матеріалів дослідження.
30. Організація і проведення експерименту.
31. Обробка результатів спостереження.
32. Вимоги до побудови моделі.
33. Аналіз і узагальнення даних дослідження. Визначення репрезентативності висновків .
34. Співставлення результатів дослідження із теорією. Аналіз розходжень .
35. Уточнення теоретичних моделей, досліджень та висновків
36. Проведення додаткових експериментів.
37. Реалізація результатів виконаного дослідження.

Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності

1. Система техногенної безпеки об'єктів: структура та напрямки її забезпечення.
2. Основні напрямки забезпечення техногенної безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.
3. Підсистема запобігання аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

4. Правові та нормативні документи з питань безпеки техногенного характеру.
5. Підсистема локалізації та ліквідації аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру на виробництві.
6. Міжнародні документи з питань техногенної безпеки.
7. Системи і засоби евакуації людей на виробництві.
8. Документи з питань техногенної безпеки потенційно-небезпечного об'єкту.
9. Системи протиаварійного захисту і локалізації аварій на технологічних об'єктах.
10. Документи з питань техногенної безпеки об'єкту підвищеної небезпеки.
11. Системи та засоби ліквідації аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру на виробництві.
12. Виключення ініціюючих факторів аварій техногенного характеру на виробництві.
13. Система організаційно-технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки об'єктів.
14. Особливості організації техногенної безпеки на потенційно-небезпечних об'єктах.
15. Особливості організації техногенної безпеки на об'єктах підвищеної небезпеки.
16. Нормативно-правове забезпечення техногенної безпеки в Україні.
17. Основні напрямки забезпечення техногенної безпеки потенційно-небезпечних об'єктів.
18. Поняття ризику виникнення техногенної аварії та методи його визначення.
19. Основні практичні принципи забезпечення екологічної безпеки.
20. Оцінка ризику виникнення та розвитку техногенної аварії на виробництві.
21. Принцип неспіврозмірності економічного і соціального ефектів і безумовний пріоритет останнього.
22. Принцип послідовного наближення до абсолютної безпеки.
23. Запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного характеру.
24. Аналіз ступеню небезпеки технологічного об'єкту, блоку, устаткування.
25. Основні принципи забезпечення техногенної безпеки.

Прикладні інформаційні технології та кібербезпека

1. Основні принципи об'єктно-орієнтованого програмування.
2. Законодавство України з інформаційної безпеки. Кібербезпека.
3. Роль інформаційної безпеки в забезпеченні національної безпеки держави.
4. Види безпеки особистості.
5. Види інформації, що захищається.
6. Основні поняття і загально принципи теорії інформаційної безпеки.
7. Забезпечення інформаційної безпеки в нормальних і надзвичайних ситуаціях.
8. Основні правові та нормативні акти у сфері інформаційної безпеки.
9. Основні поняття теорії комп'ютерної безпеки.
10. Суб'єктно-об'єктна модель інформаційної системи.
11. Загрози конфіденційності, цілісності, доступності інформації, розкриття параметрів інформаційної системи.
12. Рівні захисту інформації.

13. Захист засобів взаємодії з носителями інформації.
14. Захист змісту інформації.
15. Основні види атак на інформаційні системи.
16. Класифікація основних атак і шкідливих програм.
17. Криптографічні методи захисту.
18. Основні методи захисту пам'яті.
19. Цифровий підпис.
20. Приховування характеристик носіїв.
21. Поняття політики безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 248 с.
2. Закон України про освіту // Право України. – 1996. – № 7
3. Лекції з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. – 2-е вид., доп. і випр. – Харків : «ОВС», 2010. – 480 с.
4. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2002. – 176 с.
5. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьева, Г. І. Матукова. – Київ: КНТ, 2014. – 262 с.
6. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник /В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с.
7. Філософський словник соціальних термінів / Під загальною редакцією В.П. Андрущенка. – Харків: Корвін, 2002. – 672.
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.
9. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Стратегічний маркетинг у сфері цивільного захисту

1. Фінансова діяльність підприємств : Підручник . – 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Либідь, 2002 . — 384 с. — 70 екземплярів.
2. Самуельсон, П. Економіка: Підручник . — Львів : Світ, 1993 . — 495 с. 8 екземплярів.
3. Бойчик, І. М. Економіка підприємств : Навч. посібн. / І.М. Бойчик, П.С. Харів, М.І. Хопчан . — Львів: Сполум, 1998 . — 212 с. — 1 екземпляр.

Охорона праці в галузі

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
3. Закон України «Про охорону праці» від 24 листопада 1992 року.

Організація досліджень у сфері цивільного захисту

1. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2003. - 192 с.
2. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. - К., 2003. - 116 с.
3. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. \ Наринян А. Р. – К., 2002. – 112 с.
4. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. \ Фрумкин Р.А. – Алчевск., 2001. – 201 с.
5. Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований – Харків, Вища школа, 2002. – 200 с
6. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник.– К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
7. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К. – 2004. – 212 с.
8. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник. - Київ: Академвидав, 2007.
9. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
10. Городяненко В. Г. Соціологія : підручник / В. Г. Городяненко. — 3-тє вид., доп. — К. : ВЦ «Академія», 2008. — 544 с.
11. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Цехмістрова Г.С. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.

Державне регулювання наглядово-профілактичної діяльності

1. Конституція України від 28.06.1996 року №254к/96-ВР.
2. Кодекс цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458) 2 жовтня 2012 року № 5403-VI.
3. Постанова КМ України від 16 грудня 2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
4. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 15, ст.73) 18 січня 2001 року № 2245-III.
5. Данілін О.М. Техногенна безпека об'єктів та технологій. Курс лекцій: Електронна бібліотека -Х.: НУЦЗУ, 2015.-69с.
6. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, № 29, ст.389) 5 квітня 2007 року № 877-V.
7. Постанова Кабінету міністрів України від 5 вересня 2018 р. № 715 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».
8. Наказ МВС України від 5.11.2018р. №879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 р. за № 1346/32798).

9. Наказ МВС України від 30.12.2014р. № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за № 252/26697).
10. Постанова Кабінету міністрів України від 11 липня 2002 р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки».
11. Постанова Кабінету міністрів України від 26 жовтня 2016 р. №763 «Про затвердження переліку суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню на договірній основі».
12. Наказ МВС України від 17.01.2019р. №22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 січня 2019 р. за № 73/33044).

Прикладні інформаційні технології та кібербезпека

1. Вязовик Н.А. Программирование на Java / Н.А. Вязовик. – М.: Национальный открытый университет «ИНТУИТ», 2016. – 604 с.
2. Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек: навч. посіб. / В.А. Андронов, А.С. Рогозін, О.М. Соболев, Р.І. Шевченко. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 264 с.
3. Моніторинг надзвичайних ситуацій. Підручник / [Абрамов Ю.О., Грінченко Є.М., Кірочкін О.Ю. та ін.]. – Харків: АЦЗУ, 2005. – 530 с.
4. Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці: практикум / Л.В. Гусева, М.М. Журавський, М.В. Маляров та ін. – Х. : НУЦЗУ, 2015. – 322 с.
5. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Посібник / За ред. О.І. Пушкаря. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 696 с.
6. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : Посібник / За ред. О.І. Пушкаря. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Вид. центр "Академія", 2002. – 704 с.
7. Department of Defence Trusted Computer System Evaluation Criteria (TCSEC), DOD, 1985.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
2. <http://www.dsns.gov.ua/>

Розробники програми:

Начальник факультету цивільного захисту
кандидат технічних наук, доцент

Микола УДЯНСЬКИЙ

Начальник кафедри управління та організації
діяльності у сфері цивільного захисту
доктор технічних наук, с.н.с.

Вадим ТЮТЮНИК

Начальник кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних робіт
кандидат технічних наук, доцент

Віталій СОБИНА

Начальник кафедри
наглядово-профілактичної діяльності
кандидат технічних наук

Олександр ДАНИЛІН

Начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах
доктор біологічних наук, професор

Ліна ПЕРЕЛИГІНА

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої
ради факультету цивільного захисту Націо-
нального університету цивільного захисту
України
«21» січня 2020 р., протокол № 5

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з навчальної та методичної роботи
кандидат психологічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Олег НАЗАРОВ